

การศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาวบุษบา มธุรสสกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-3927-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A STUDY OF GUIDELINE FOR INTEGRATING BASIC EDUCATION CURRICULUM
B.E. TWENTY-FIVE, FORTY FOUR IN ART AREA IN SCHOOLS
IN BANGKOK METROPOLIS**

Miss Busaba Mathurassakul

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education

Department of Art Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-3927-3

บุษบา มธุรสสกุล : การศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร
(A STUDY OF GUIDELINE FOR INTEGRATING BASIC EDUCATION
CURRICULUM B.E. TWENTY-FIVE, FORTY FOUR IN ART AREA IN
SCHOOLS IN BANGKOK METROPOLIS) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. สุลักษณ์ ศรีบุรี, 209 หน้า ISBN 974-17-3927-3

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านจุดมุ่งหมายการบูรณาการ
หลักสูตร คุณลักษณะการบูรณาการหลักสูตร รูปแบบการบูรณาการหลักสูตร ขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตร
กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูศิลปศึกษา จำนวน 168 คน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและ
นักวิชาการ ศิลปศึกษา จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยได้พบว่า ครูศิลปศึกษา มีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดกับการบูรณาการหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในด้านจุดมุ่งหมายการบูรณาการหลักสูตร ด้านคุณลักษณะการบูรณาการหลักสูตร
ด้านขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตร และครูศิลปศึกษามีความคิดเห็นด้วยมากในด้านรูปแบบการบูรณาการหลักสูตร

ครูศิลปศึกษาได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ผู้เรียนควรเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้และบูรณาการให้สอดคล้อง
กับท้องถิ่น โดยเลือกใช้รูปแบบการบูรณาการหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสาระการเรียนรู้ โดยเน้น
กิจกรรมปฏิบัติที่ใช้วัสดุในท้องถิ่น และส่งเสริมการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและนักวิชาการศิลปศึกษา ให้ความคิดเห็นในแต่ละด้านสรุปสาระสำคัญได้
ดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายการบูรณาการหลักสูตร : ควรใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน
การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมาย
2. ด้านคุณลักษณะการบูรณาการหลักสูตร : ควรจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้ความรู้แก่ผู้เรียนตาม
ความถนัด ความสนใจ เชื่อมโยงบูรณาการสาระการเรียนรู้ และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้ผู้เรียนนำไปใช้
ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
3. ด้านรูปแบบการบูรณาการหลักสูตร : รูปแบบการบูรณาการหลักสูตรทุกรูปแบบมีความสอดคล้อง
ที่จะนำมาใช้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
4. ด้านขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตร : ขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้
ในการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะโครงงาน

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2546

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4483736427 : MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD : INTEGRATED CURRICULUM / BASIC EDUCATION / ART EDUCATION

BUSABA MATHURASSAKUL : A STUDY OF GUIDELINE FOR INTEGRATING
 BASIC EDUCATION CURRICULUM B.E. TWENTY-FIVE, FORTY FOUR IN ART
 AREA IN SCHOOLS IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASST.

PROF. SULAK SRIBURI, Ph.D. 209 pp. ISBN 974-17-3927-3

The objective of this research was to study the guideline for integrating basic education curriculum B.E. 2544, in art area in schools in Bangkok metropolis in the aspects of ; the objective of curriculum integration, the characteristic of curriculum integration, the procedure of the curriculum integration, and the model of curriculum integration. The research population were 168 art education teachers in schools in Bangkok metropolis, 12 experts in curriculum development and art educators. The research instruments were questionnaire and interview forms, then the data were analyzed by percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that the art teachers agreed at the highest level in integrating basic education curriculum in the aspect of the objective, the characteristic, and procedure of curriculum integration. And they agreed at the high level in the aspect of the model of curriculum integration. Art teachers gave more suggestions that were concluded as followings ;

The learners should learn by the holistic of knowledge which they could apply in their life and their local area. The medel of curriculum integration should be selected in order to fit and match for learners and learning content. They should be stressed on performance activity with using local materials and including promoting for using in their livings.

The opinions of curriculum experts and art educators were as following ;

1) Objective of the integrating curriculum : the objective should be set by using basic education curriculum, and learning standard as the guideline for setting objectives.

2) Characteristic of the integrating curriculum : the learning process should be arranged for students as to their aptitude and interest by combining and integrating content, merit and moral for students to use in their life, Parent and related community should co-operate in learning management.

3) Model of the integrating curriculum : the integrating model of other field of study, which were correlated, should be applied in the integrating basic education curriculum in the art area.

4) Procedure of the integrating curriculum : the procedure should be suitable for integrating basic education curriculum in the art area. The activity should be arranged as the art project.

Department Art Education

Field of study Art Education

Academic Year 2003

Student's signature..... *Busaba*

Advisor's signature..... *Sulak Sriburi*

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในโรงเรียนในเขต
กรุงเทพมหานคร
โดย นางสาวบุษบา มธุรัสสกุล
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

----- คณะบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ ถินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

----- ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อำไพ ศิริณสาร)

----- อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

----- กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปณณรัตน์ พิชญไพบุลย์)

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เกิดขึ้นจากความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกฤษณ์ ศรีบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาและแนะนำเป็นอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. อำไพ ตีรณสาร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ปุณณรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็น กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อันเป็น ประโยชน์ยิ่งต่อผู้วิจัย และขอขอบพระคุณคณาจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุก ท่านที่ได้ประสิทธิประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ และครู ศิลปศึกษาทุกท่านที่ให้การอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัย ตลอดจนพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ครุศิลป์ อาจารย์วิสูตร โพธิ์เงิน อาจารย์ฉนิศรา พุกกะวัน อาจารย์รจนา เหล่อชะห้อยอน และทุกๆคน รวมทั้ง เพื่อนครูในโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการสอน ผู้เป็นกัลยาณมิตร ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือ และคอยห่วงใย เป็นกำลังใจให้มาโดยตลอดจนสามารถทำวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงลงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่ น้อง ในครอบครัว “มธุรสสกุล” ผู้ให้การส่งเสริม สนับสนุน และเป็นแรงบันดาลใจผลักดันให้ผู้วิจัยพากเพียรพยายาม เรียนจนพบความสำเร็จทางการศึกษาในครั้งนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
3. ขอบเขตการวิจัย.....	8
4. ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
2. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.....	10
1.2 สาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	11
1.3 หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	11
1.4 จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	11
1.5 โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	12
1.6 การจัดหลักสูตร.....	14
1.7 การจัดเวลาเรียน.....	15
1.8 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้.....	16
1.9 การจัดการเรียนรู้.....	18
1.10 สื่อการเรียนรู้.....	20
1.11 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....	21
1.12. เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง(ต่อ)	
2. การบูรณาการหลักสูตร.....	22
2.1 ความหมายของบูรณาการหลักสูตร.....	23
2.2 ความเป็นมาของแนวคิดการบูรณาการหลักสูตร.....	24
2.3 ความเป็นมาของการทดลองบูรณาการหลักสูตรในโรงเรียนในต่างประเทศ....	25
2.4 ความเป็นมาของแนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรในประเทศไทย.....	28
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรประถมศึกษา.....	29
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตรมัธยมศึกษา.....	29
2.7 ปัญหาการบูรณาการหลักสูตร.....	30
2.8 ลักษณะของการบูรณาการ.....	31
2.9 การบูรณาการในหลักสูตร.....	31
2.10 จุดมุ่งหมายการบูรณาการหลักสูตร.....	32
2.11 ความสำคัญของการบูรณาการหลักสูตร.....	33
2.12 คุณลักษณะสำคัญของการบูรณาการหลักสูตร.....	34
2.13 การจัดการบูรณาการหลักสูตร.....	37
2.14 ลักษณะการจัดหลักสูตรแบบบูรณาการ.....	37
2.15 รูปแบบการบูรณาการหลักสูตร.....	39
2.16 ข้อดี และข้อจำกัดของการบูรณาการหลักสูตร.....	44
2.17 ขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตร.....	46
2.18 การจัดการเรียนการสอนในการบูรณาการหลักสูตร.....	50
2.19 การประเมินผลในการบูรณาการหลักสูตร.....	50
2.20 ความเป็นมาและสภาพการบูรณาการหลักสูตรศิลปศึกษา.....	51
2.21 การบูรณาการแบบสหวิทยาการในวิชาศิลปศึกษา.....	53
2.22 ข้อเสนอแนะในการวางแผนการบูรณาการแบบสหวิทยาการในวิชาศิลปศึกษา.....	54
2.23 การบูรณาการหลักสูตรศิลปศึกษา และคณิตศาสตร์.....	56
2.24 การบูรณาการหลักสูตรศิลปศึกษา กับภาษา การสื่อสารและการเรียนรู้หนังสือ.....	58
2.25 การบูรณาการหลักสูตรศิลปศึกษา กับวิทยาศาสตร์.....	59
2.26 การบูรณาการหลักสูตรศิลปศึกษา กับสังคม.....	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2. เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง(ต่อ)	
2.27 การบูรณาการหลักสูตรศิลปศึกษา กับศิลปะการแสดง.....	60
3. การจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	61
3.1 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	62
3.2 วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	62
3.3 คุณภาพของผู้เรียน.....	63
3.4 สาระการเรียนรู้ และองค์ความรู้.....	65
3.5 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้.....	66
3.6 แนวทางการจัดการเรียนรู้.....	66
3.7 กระบวนการเรียนรู้.....	66
3.8 ยุทธศาสตร์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	66
3.9 แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา.....	67
3.10 ขั้นตอนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	69
3.11 การจัดทำรายวิชาสหวิทยาการ.....	69
3.12 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้.....	70
3.13 แนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	71
3.14 การวัดและประเมินผล.....	71
3.15 แหล่งการเรียนรู้.....	71
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	74
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	81
1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	81
2. กลุ่มตัวอย่างประชากร.....	81
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
6. การสรุป อภิปรายผล และนำเสนอผลการวิจัย.....	87
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
5. การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	128

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. การสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ(ต่อ)	
1. สรุปผลการวิจัย.....	124
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	133
3. ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	150
รายการอ้างอิง.....	152
ภาคผนวก.....	164
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย.....	166
รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและนักวิชาการศิลปศึกษา.....	167
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้โรงเรียนที่ใช้ทดลองเครื่องมือการวิจัย.....	168
ภาคผนวก ค รายชื่อโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้เก็บข้อมูลการวิจัย.....	169
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	175
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	198

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	85
2. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ของครูศิลปศึกษาในด้านจุดมุ่งหมายการบูรณาการหลักสูตร.....	88
3. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ของครูศิลปศึกษาในด้านคุณลักษณะการบูรณาการหลักสูตร.....	90
4. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ของครูศิลปศึกษาในด้านรูปแบบการบูรณาการหลักสูตร.....	92
5. ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น ของครูศิลปศึกษาในด้านขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตร.....	94
6. สรุปความคิดเห็นของครูศิลปศึกษา.....	96
7. ค่าความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูศิลปศึกษา ในด้านจุดมุ่งหมายการบูรณาการหลักสูตร.....	97
8. ค่าความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูศิลปศึกษา ในด้านจุดคุณลักษณะการบูรณาการหลักสูตร.....	98
9. ค่าความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูศิลปศึกษา ในด้านจุดรูปแบบการบูรณาการหลักสูตร.....	99
10. ค่าความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูศิลปศึกษา ในด้านขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตร.....	100
11. ค่าความถี่ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมของครูศิลปศึกษา.....	101
12. สถานภาพ ภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์.....	103
13. ความถี่ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและนักวิชาการศิลปศึกษา ในด้านจุดมุ่งหมายการบูรณาการหลักสูตร.....	106
14. ความถี่ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและนักวิชาการศิลปศึกษา ในด้านคุณลักษณะการบูรณาการหลักสูตร.....	110
15. ความถี่ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและนักวิชาการศิลปศึกษา ในด้านรูปแบบการบูรณาการหลักสูตร.....	114
16. ความถี่ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและนักวิชาการศิลปศึกษา ในด้านขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตร.....	118